

CYMDEITHAS DDYSGEDIG CYMRU
THE LEARNED SOCIETY OF WALES

CYMRU A'R BYD

**PARTNERIAETHAU
BYD-EANG,
MANTEISION LLEOL**

Canfyddiadau ac argymhellion

Chwefror 2021

CYMRU A'R BYD: PARTNERIAETHAU BYD-EANG, MANTEISION LLEOL

CYFLWYNIAD

Rhwng mis Hydref 2019 a mis Hydref 2020, trefnodd Cymdeithas Ddysgedig Cymru gyfres o bedwar digwyddiad *Cymru a'r Byd*. Ein nod oedd ehangu trafodaethau ynghylch asedau rhyngwladol Cymru, a helpu i ateb cwestiwn allweddol: *Sut ddylai Cymru ei chyflwyno ei hun ar lwyfan y byd?*

Fe wnaethom lunio'r gyfres i gyd-fynd â Strategaeth Ryngwladol¹ newydd sydd wedi cael ei datblygu gan Lywodraeth Cymru, a gafodd ei lansio ar ddechrau 2020. Roedd y strategaeth honno'n adeiladu ar yr ymrwymiad i ddatblygu cynaliadwy a oedd wedi'i ymgorffori yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol² ac ar yr angen i ymateb i'r ffaith fod y DU wedi tynnu'n ôl o'r Undeb Ewropeaidd. Mae'r strategaeth wedi cael ei dilyn gan gyfres o gynlluniau gweithredu Llywodraeth Cymru³.

Roeddem eisiau annog dadansoddiad beirniadol adeiladol o sefyllfa Cymru yn y byd, trafod sut y gallwn arfer grym meddal, ac ehangu ar gyfleoedd i ymgysylltu'n rhyngwladol mewn meysydd fel y celfyddydau, diwylliant, yr iaith Gymraeg, chwaraeon, addysg uwch ac ymchwil.

Fel y nododd y Strategaeth Ryngwladol, "Mae'r byd yn newid drwy'r amser, ac mae Cymru'n newid gydag ef." Yn fuan ar ôl ein trydydd digwyddiad, daeth yr her fyd-eang wych a achosir gan bandemig y coronafeirws yn glir. Yn sgil hynny, ailaseswyd sut rydym yn byw, yn gweithio ac yn cyfathrebu. Er gwaethaf cyfyngiadau ar deithio a mudo, darparodd y pandemig fewnwelediad clir ar heriau byd-eang a rennir – yn enwedig yn y maes iechyd – a'r gyd-ddibyniaeth sy'n mynd y tu hwnt i ffiniau rhyngwladol.

Cynhaliwyd ein digwyddiad olaf ar-lein, rai misoedd ar ôl y dyddiad roeddem wedi bwriadu ei gynnal. Rhoddodd yr oedi hwnnw amser inni fyfyrto ar y trafodaethau blaenorol, ac i ail-fframio ein heriau yn y cyd-destun newydd. Er bod effeithiau'r pandemig wedi bod yn ddinistriol, mae mwy o ymwybyddiaeth o rôl llywodraethau datganoledig. Fel y dadleuodd ein prif siaradwr Laura McAllister, gallai hyn gynyddu'r cyfle i Gymru ddilyn llwybr rhyngwladol nodedig, hyd yn oed o fewn y cyfyngiadau ar ein bywydau, cymhwysedd gwleidyddol a'r economi.

Roedd datganoli a chysylltiadau o fewn y Deyrnas Unedig yn themâu a gododd dro ar ôl tro. Wrth fynd i'r afael â'r dimensiwn rhyngwladol, nid ydym wedi canolbwyntio'n benodol ar y materion hyn. Ond rydym yn cydnabod pwysigrwydd y cysylltiadau hyn i Gymru, gan gynnwys eu hyrwyddo'n fyd-eang. Trwy ddiffiniad, mae rôl Llywodraeth Cymru yn ganolog ac yn cwmpasu arweinyddiaeth, cyllido ac ysgogiadau llywodraeth.

¹ 'Strategaeth Ryngwladol i Gymru', Llywodraeth Cymru, Ionawr 2020, <https://llyw.cymru/strategaeth-ryngwladol-i-gymru>

² 'Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015', Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, <https://www.futuregenerations.wales/cy/about-us/future-generations-act/>

³ 'Cynlluniau gweithredu rhyngwladol', Llywodraeth Cymru, 2020, <https://llyw.cymru/cynlluniau-gweithredu-rhyngwladol>

Ond mae'r weledigaeth sydd wedi dod i'r amlwg yn llawer ehangach, gyda rôl i unigolion a llawer o sefydliadau. Felly, mae gan y Llywodraeth rôl alluogi eang sy'n annog y cynnwys a'r cyfranogiad hwnnw i sicrhau budd eang.

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r meysydd trafod allweddol sydd yn cael eu cwmpasu gan y pedwar digwyddiad, ac yn gwneud sawl argymhelliad. Nid yw'n ddatganiad polisi manwl, ond yn hytrach, yn gyfres o gynigion ar gyfer cymryd y camau nesaf – ar gyfer tynnu sylw at asedau nodedig Cymru, a datblygu ein potensial ar y cyd yn wyneb heriau byd-eang.

ARGYMHELLION CYFFREDINOL

Yn ogystal ag argymhellion penodol o dan bob un o'n themâu, rydym wedi creu pedair neges sy'n berthnasol i bob un ohonynt. Maen nhw'n rhoi crynodeb defnyddiol o sut y gall Cymru adeiladu ar ymdrechion presennol y llywodraeth, cyrff cyhoeddus, prifysgolion, cymunedau a diwydiant.

- 1. Dylai Cymru ddiffinio ei rhinweddau nodedig yn fwy clir, a dylai fod yn hunanhyderus wrth hyrwyddo'r rhain yn rhyngwladol.** Mae gan ein cenedl ddwyieithog dreftadaeth nodedig, ac ymdeimlad cryf o werthoedd, cymuned a rhyngwladoldeb. Mae angen inni dynnu sylw at y rhinweddau hyn drwy ymgysylltu ag ystod eang o leisiau, a recriwtio llysgenhadon amrywiol i Gymru ar lwyfan y byd, gan gynnwys buddsoddwyr yng Nghymru.
- 2. Mae defnyddio ein 'grym meddal' yn ddoeth yn arwain at 'fanteision caled'.** Mae rhinweddau a gwerthoedd Cymru yn ddeniadol i'w phartneriaid rhyngwladol; maen nhw'n helpu Cymru i ddatblygu ei phroffil y tu hwnt i ddimensiwn y DU. Mae manteision diwylliannol a moesegol i wneud hynny – ac, yn y tymor hirach, manteision economaidd i Gymru.
- 3. Mae angen cynllunio a buddsoddiad ariannol dros y tymor hir.** Mae'n cymryd degawdau, nid blynyddoedd, i feithrin hunanhyder cenedlaethol a phresenoldeb rhyngwladol nodedig. Felly, dylai strategaethau rhyngwladol fabwysiadu safbwynt hirdymor, a dylid eu creu ar y cyd â rhanddeiliaid y tu allan i'r llywodraeth. Bydd y camau sy'n deillio o'r strategaethau hyn yn gofyn am fuddsoddiad strategol sylweddol gan y llywodraeth, a bydd hyn yn talu ar ei ganfed yn y tymor hirach.
- 4. Dylai Cymru wneud gwell defnydd o sefydliadau'r DU a rhai rhyngwladol, a disgwyl mwy ganddynt.** Er bod gan Gymru lais nodedig, mae dimensiwn y DU yn hanfodol i'n llwyddiant. Mae angen i Lywodraeth Cymru, prifysgolion a sefydliadau eraill ddatblygu cysylltiadau agosach â chyrff y DU – a manteisio ar bob cyfle i wella eu cynrychiolaeth o Gymru. Gall Cymru chwarae mwy o ran mewn sefydliadau rhyngwladol fel UNESCO hefyd, a hyrwyddo gwerthoedd Cymru a'i diddordebau.

NODDWR

Rydym yn ddiolchgar i Lywodraeth Cymru a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru am eu nawdd ariannol i'r prosiect hwn. Hoffem ddiolch i Brifysgol Metropolitan Caerdydd, Amgueddfa Genedlaethol Cymru, Prifysgol Bangor a Phrifysgol Aberystwyth hefyd am redeg y digwyddiadau.

THEMA 1: CYSYLLTIADAU RHYNGWLADOL A 'GRYM MEDDAL' CYMRU

O dan y thema hon, fe wnaethom ystyried yr asedau cyffredinol y gall Cymru eu defnyddio i gryfhau ei chanfyddiad rhyngwladol, a'r ffordd orau o ddefnyddio'r asedau hyn.

Fe wnaethom dynnu ar y syniad grym meddal: y 'pŵer atyniad' y gall gwlad feddu arno i bobl a llywodraethau mewn gwledydd eraill, ac i sefydliadau rhyngwladol. Mae hon yn ffordd ddefnyddiol o feddwl sut y gall Cymru – fel cenedl fach heb bŵer sofran caled – arfer ei dylanwad. Trafodwyd asedau grym meddal Cymru, a oedd yn cynnwys:

- Treftadaeth a diwylliant – sy'n cynnwys barddoniaeth, llenyddiaeth, cân, dawns a bwyd
- Yr iaith Gymraeg a dwyieithrwydd
- Gwerthoedd, syniadau a chyfrifoldeb byd-eang – wedi'u cipio drwy waith Cymru ar gynaliadwyedd a datblygu rhyngwladol
- Ymchwil ac arloesi gan ein prifysgolion a'u partneriaid
- Chwaraeon a sbortsmyn

Defnyddiwyd y syniad grym meddal fel plattform ar gyfer trafodaeth, ond nid oedd pob un o'n cyfranogwyr yn cefnogi'r label hwn. Mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r ymadrodd 'diplomyddiaeth gyhoeddus' yn lle hynny⁴. Roedd rhai yn teimlo bod y syniad 'grym clyfar' yn fwy defnyddiol – cyfuno ein hasedau 'meddal' ag ymyl 'caletach' sy'n mynnu buddsoddiad gwirioneddol, a budd gwirioneddol i Gymru a'i phobl. Mae'n rhaid inni fod yn amyneddgar, gan y gallai'r manteision anodd hyn gymryd peth amser i'w gwireddu. Felly, mae angen strategaethau tymor hirach.

Cydnabuwyd mai prif amcan Llywodraeth Cymru yw gofalu am fuddiannau pobl Cymru, a rhaid i hyn fod yn nod ein gweithredoedd rhyngwladol. Fodd bynnag, nid yw hyn yn golygu y dylem weithredu mewn ffordd ynysig. Mae'n rhaid i ni gydbwyso anghenion Cymru wrth ymateb i heriau rhyngwladol – a gweithredu mewn modd sy'n gyfrifol yn fyd-eang ac sy'n gyson ag areithiau gweinidogol ac ymrwymadau'r llywodraeth.

Roedd llawer o'r cyfranogwyr yn croesawu'r ffaith i Lywodraeth Cymru benodi gweinidog gyda chyfrifoldeb penodol dros Gysylltiadau Rhyngwladol. Roedd hwn yn gyfle cryf i wneud y dimensiwn rhyngwladol yn brif flaenoriaeth i'r llywodraeth. Mynegodd rhai eu siom oherwydd, erbyn adeg y digwyddiad diwethaf yn y gyfres, roedd y cyfrifoldebau hyn yn parhau i fod yn brif ffocws portffolios gweinidogion eraill yn bennaf oll.

⁴ 'Cynllun Gweithredu: Cysylltiadau Rhyngwladol drwy Ddiplomyddiaeth Gyhoeddus a Chymell Tawel 2020-2025', Llywodraeth Cymru, 2020, <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2020-11/cysylltiadau-rhyngwladol-drwy-ddiplomyddiaeth-gyhoeddus-chymell-tawel.pdf>

Harneisio ein hasedau

Cytunodd y cyfranogwyr mai'r her yw harneisio ein hasedau grym meddal, a'u sianelu i ddylanwad rhyngwladol ystyrion. Dylid osgoi ystrydebau, hiraeth a hawliadau gorgyffredinol. Dylai'r ffocws fod ar dalu sylw i uchelgeisiau cenedlaethol ehangach, ac ar y nodweddion gwirioneddol arbennig sy'n nodi Cymru (fel y Gymraeg). Mae'n rhaid i'n gweithredoedd fynd y tu hwnt i ymarfer 'marchnata' – mae'n rhaid i ni ennyn hyder gwirioneddol yn hygrededd cenedlaethol Cymru.

I ryw raddau, gall Llywodraeth Cymru ac asiantaethau'r sector cyhoeddus gyflawni hyn, mewn cydweithrediad â'n sefydliadau cenedlaethol. Yn flaenorol, roedd Awdurdod Datblygu Cymru yn ymwneud yn gadarnhaol â hyrwyddo Cymru'n rhyngwladol. Er bod y safbwyntiau'n amrywio ar effeithiolrwydd dull gweithredu Asiantaeth Datblygu Cymru, byddai rhoi ystyriaeth o'r newydd i asiantaethau rhyngwladol, lled-annibynnol yn ddefnyddiol. Mae gan y sector preifat rôl allweddol o ran hyrwyddo Cymru.

Fodd bynnag, mae grym meddal yn dibynnu ar rwydweithiau dylanwad hefyd, ac ar anffurfioldeb sydd ddim bob amser yn cyd-fynd yn hawdd â dulliau llywodraethol neu led-lywodraethol. Dylid datblygu unrhyw strategaeth gyffredinol ei hun ar y cyd â rhanddeiliaid eraill. Mae Llywodraeth Cymru ei hun yn cydnabod bod "Llawer o'r lefelau dylanwad yn eistedd y tu allan i lywodraeth... ni all y llywodraeth weithio ar ei phen ei hun, ac ni ddylai ychwaith."⁵

Roedd llawer o gyfranogwyr yn teimlo y dylem fynd ymhellach na chydweithredu, ac y dylai pobl, cymunedau a chymdeithas sifil chwarae rhan flaenllaw yn y gwaith o ddatblygu strategaeth ryngwladol Cymru. Dylid cynnwys amrywiaeth eang o leisiau o Gymru, yn nhermau datblygu strategol ac ymarferol, fel ein 'llysgenhadon' rhyngwladol. Dylai llysgenhadon o'r fath gynnwys dysgwyr Cymraeg a diaspora Cymreig dramor. Mae cynllun gweithredu Llywodraeth Cymru ar gyfer ymgysylltu â diaspora yn cynnwys nifer o fentrau recriwtio defnyddiol, ond nid yw'n sôn fawr ddim am ofyniad o ran amrywiaeth.⁶

Mae'n hanfodol bod ein hymdrechion i brosiectau Cymru yn adlewyrchu'r gwerthoedd rydym yn ceisio eu rhagweld hefyd. Yn hyn o beth, mae ymrwymiad Llywodraeth Cymru i hyrwyddo amrywiaeth, tegwch a chydaddoldeb yn ei gwaith rhyngwladol i'w groesawu.

Mae chwaraeon yn cynnig ffordd, sydd wedi ei thanddefnyddio hyd yma, o gyfleu hunaniaeth a gwerthoedd Cymru. Er nad oedd chwaraeon yn brif thema yn ein digwyddiadau, cytunodd y cyfranogwyr y gallai proffil ac amrywiaeth chwaraewyr Cymru gael effaith fawr ar hyrwyddo Cymru'n rhyngwladol. Mae chwaraeon yn rhoi pwyslais ar lwyddiant, a gellid newid y meddylfryd hwn i gyd-destunau eraill, fel gweithredu gan Gymru ar ddatblygu cynaliadwy. Cyhoeddodd y Cyngor Prydeinig adroddiad manwl ar ddiplomyddiaeth chwaraeon Cymru yn 2020⁷, felly nid yw ein hadroddiad yn gwneud argymhellion penodol yn y maes hwn.

⁵ 'Cynllun Gweithredu: Cysylltiadau Rhyngwladol drwy Ddiplomyddiaeth Gyhoeddus a Chymell Tawel' (gweler nodyn 4)

⁶ 'Cynllun Gweithredu: Ymgysylltu â Chymry ar Wasgar 2020-2025', Llywodraeth Cymru, 2020
<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2020-11/ymgysylltu-a-chymry-ar-wasgar.pdf>

⁷ 'Towards a Welsh sports diplomacy strategy', Murray, Stuart a Price, Gavin, Cyngor Prydeinig Cymru, Hydref 2020,
https://wales.britishcouncil.org/sites/default/files/towards_a_welsh_sports_diplomacy_strategy_0.pdf

Yn olaf, er bod addysg ar lefel ysgol y tu allan i gylch gwaith y digwyddiadau hyn, nodom hefyd, bod y cwricwlwm cenedlaethol newydd yn cynnig cyfleoedd pwysig i ystyried dimensiynau Cymreig a rhyngwladol ar y cyd. Mae gan bobl ifanc rôl bwysig i'w chwarae mewn hyrwyddo Cymru'n rhyngwladol.

Dimensiwn y DU

Wrth gwrs, nid oes gan Gymru gymhwysedd dros y rhan fwyaf o'r agweddau 'grym caled' ar gysylltiadau rhyngwladol. Llywodraeth y DU sy'n rheoli'r rhain, ac mae'r nodwedd gyfansoddiadol nodedig hon yn cynnwys cyfleoedd a chyfyngiadau.

Mae cyrff y DU, fel y Cyngor Prydeinig a'r BBC, yn gallu bod yn chwyddwydr pwysig ar gyfer asedau Cymru, a dylid hyrwyddo'u potensial i'r eithaf. Mae potensial hefyd, i estyn allan drwy lysgenadaethau tramor y DU at ddiaspora Cymreig, a defnyddio 'brand' y DU er budd Cymru lle bo hynny'n bosibl.

Fodd bynnag, mae cyd-destun y DU yn dod â'i heriau hefyd. Y gwir amdani yw bod Cymru'n dal i gael ei thangynrychioli mewn llawer o genadaethau tramor y DU ac o fewn meddylfryd y Swyddfa Dramor a'r Gymanwlad. Dylai Cymru ymdrechu i gryfhau ei sefyllfa o fewn strwythurau'r DU, a'u herio i wneud mwy dros Gymru, gan fod tuedd i'n hunaniaeth gael ei cholli mewn ymgyrchoedd mawr fel Cymru Fyd-eang⁸. Mewn achosion lle mae ymgyrchoedd o'r fath yn bodoli, mae angen i Gymru wthio i sicrhau ei bod yn cael ei chynrychioli.

Mae'n rhaid inni bwyso ar sefyllfa Cymru o fewn strwythurau'r DU, ac ymdrechu gyda'n gilydd ar yr un pryd i gryfhau ein sefydliadau cenedlaethol ein hunain yng Nghymru.

Y dimensiwn Ewropeaidd

Gydag ymadawiad y DU o'r Undeb Ewropeaidd, mae dyfodol cysylltiadau rhwng y DU a'r UE yn parhau i fod yn aneglur. Mae angen i Gymru gadw'r posibilrwydd o gydweithredu ag asiantaethau a rhaglenni'r UE yn agored. Mae'n bwysig hefyd, i Gymru gadw'r perthnasau sydd wedi cael ei chreu ganddi gyda phartneriaid, cydweithwyr a rhwydweithiau rhynglywodraethol Ewropeaidd eraill, yn genedlaethol ac ar draws Ewrop. Bydd cynnal cysylltiadau o'r fath yn helpu Cymru i fanteisio ar arferion gwledydd bach eraill yn Ewrop hefyd, sydd â modelau cryf o allgymorth rhyngwladol, fel Iwerddon a gwladwriaethau'r Baltig.

Argymhellion

- 1. Dylai strategaethau a chynlluniau rhyngwladol nodi, yn glir ac yn hyderus, y nodweddion nodedig sy'n diffinio Cymru.** Yn ogystal â'r Gymraeg, gall nodweddion o'r fath gynnwys cynwysoldeb, blaengaredd cymdeithasol Cymru, ac ymrwymiad i ddatblygu cynaliadwy. Dylid cymryd gofal i sicrhau bod y nodweddion yn mynd y tu hwnt i werthoedd generig y gallai llawer o wledydd eraill honni eu

⁸ 'Global Britain: delivering on our international ambition', Llywodraeth y DU, Mehefin 2018, diweddarwyd Medi 2019, <https://www.gov.uk/government/collections/global-britain-delivering-on-our-international-ambition>

bod yn eu hymgorffori. Dylai Llywodraeth Cymru ymgysylltu'n llawnach â chymunedau yng Nghymru a chyda diaspora Cymreig dramor i nodi'r nodweddion nodedig hynny, a'u diffinio mewn termau sy'n benodol, yn anystrydebol, ac sy'n cael eu hategu gan enghreifftiau o bobl sy'n gysylltiedig â Chymru.

- 2. Dylid nodi a chefnogi ystod amrywiol o 'llysgenhadon' cenedlaethol i hyrwyddo Cymru'n rhyngwladol.** Dylai'r rhain gynnwys artistiaid a pherfformwyr, mabolgampwyr, ymgyrchwyr cymunedol, dysgwyr Cymraeg, a diaspora Cymreig dramor. Dylai llysgenhadon gynrychioli straeon a hanesion amrywiol Cymru, a dylent hyrwyddo gwlad sydd â threftadaeth gref a safbwynt blaengar a chadarnhaol ar y byd. Dylai'r Llywodraeth fod yn gefnogol o'n llysgenhadon, a rhoi cyfleoedd iddynt greu rhydwethiau dylanwad heb gael eu cyfyngu gan fiwrocratiaeth.
- 3. Dylai sefydliadau yng Nghymru gynyddu'r capasiti ar gyfer hyrwyddo'u hunain yn rhyngwladol, drwy wella eu defnydd o seilwaith y DU.** Mae'r seilwaith hwn yn cynnwys cyrff cyhoeddus, llysgenadaethau ac ymgynghoreion sy'n gweithredu dramor, yn ogystal ag ymgyrchoedd rhyngwladol sydd yn cael eu rhedeg gan Lywodraeth y DU. Dylai Llywodraeth Cymru a sefydliadau eraill fanteisio ar bob cyfle i sianelu hunaniaeth ac uchelgeisiau Cymru drwy'r sianeli hyn, ac i sefydlu cyfathrebu a chydweithredu gwell ar lefel y DU. Efallai y bydd hyn yn gofyn am ddull mwy hunanhyderus, penderfynol weithiau, o ymdrin â chysylltiadau rhwng Cymru a'r DU.
- 4. Dylai Llywodraeth Cymru ddarparu mwy o gyllid a chefnogaeth i rôl ryngwladol sefydliadau cenedlaethol.** Mae'r sefydliadau hyn – sy'n cynnwys Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Amgueddfa Genedlaethol Cymru, Cyngor Llyfrau Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru, Chwaraeon Cymru, ein prifysgolion, Gwasg Prifysgol Cymru a Chymdeithas Ddysgedig Cymru ei hun – nid yn unig yn chwarae rhan hanfodol yn ein dyrchafiad diwylliannol, ond hefyd, yn hunanhoniad diplomyddol 'caled' Cymru. Mae'n rhaid iddynt ddiferu hyder ac annibyniaeth wrth fynnu eu cydnabod yn rhyngwladol.

THEMA 2: PRIFYSGOLION FEL CYMUNEDAU BYD-EANG

O fewn yr ail thema hon, edrychom ar y cyfraniadau sydd yn cael eu gwneud gan addysg uwch ac ymchwil i broffil rhyngwladol Cymru.

Mae ein prifysgolion yn fannau rhyngwladol yn eu hanfod. Maen nhw'n recriwtio myfyrwyr a staff o lawer o wledydd a chefnidiroedd diwylliannol; maen nhw'n annog astudio o fewn cyd-destunau byd-eang; maen nhw'n cymryd rhan mewn partneriaethau addysgol ac ymchwil gyda nifer o sefydliadau dramor. Yn gynyddol, mae prifysgolion yn ceisio cyflwyno manteision y cysylltiadau byd-eang hyn i'r cymunedau lleol maen nhw wedi'u lleoli ynddynt hefyd.

Sefyllfa prifysgolion yng Nghymru

Mae wyth prifysgol yng Nghymru, gydag arbenigeddau'n cwmpasu ystod eang o ddisgyblaethau academiaidd. Mae'r dystiolaeth yn dangos bod ymchwil yng Nghymru o ansawdd uchel – wedi'i ganmol yn fyd-eang, yn dra

effeithiol, yn ymgysylltu'n rhyngwladol, ac yn werth rhagorol am arian⁹. Fodd bynnag, mae ein gallu i ymchwilio a datblygu yn fach. Ar hyn o bryd, mae gwariant ar ymchwil a datblygu yng Nghymru yn cynrychioli tua 2% o gyfanswm gwariant ymchwil a datblygu'r DU¹⁰, ac mae wedi dibynnu'n eithaf sylweddol ar Gronfeydd Strwythurol yr Undeb Ewropeaidd¹¹. Mae'r gronfa arfaethedig a fydd yn eu disodli, sef y Gronfa Ffyniant Gyffredin, mewn perygl o gael ei rheoli'n fwy canolog gan Lywodraeth y DU; dylai ei dosbarthiad fod yn gysylltiedig ag anghenion cenhedloedd a rhanbarthau. Mae sicrhau cyllid pellach gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i sicrhau chwarae teg yn hanfodol er mwyn cynnal cenhadaeth ryngwladol y sector.

Mae addysg uwch yn gymhwysedd sydd wedi'i ddatganoli i Lywodraeth Cymru gan fwyaf, ond mae'n rhan o system y DU o ran asesu ansawdd, cyllid ymchwil, polisi mewnfudo a meysydd eraill. Mae'n bwysig bod Cymru'n cael ei chynrychioli'n llwyddiannus ar lefel y DU, tra'n creu presenoldeb nodedig sy'n galluogi ein prifysgolion i gystadlu a llwyddo ar sail eu rhinweddau eu hunain. Mae Cymru Fyd-eang mewn sefyllfa dda i ddatblygu'r gwaith hwn ymhellach drwy ei gwaith hyrwyddo rhyngwladol a'i chronfeydd symudedd¹².

Nododd cyfranogwyr hefyd, nad yw ein sefydliadau yn defnyddio sefydliadau'r DU y gallwn gael mynediad iddynt yn ddigonol ar hyn o bryd – fel y Cyngor Prydeinig, y BBC ac ymgyrchoedd rhyngwladol. Efallai y bydd angen cymryd rhan mewn rhywfaint o drafodaethau anodd er mwyn i Gymru gydbwysu'r dimensiwn hwn â'i dymuniad i hyrwyddo proffil arbennig, ond mae 'brand' addysg uwch y DU yn gryf iawn.

Proffil rhyngwladol nodedig

Mae prifysgolion ar draws y DU yn weithgar mewn llawer o wledydd, ac mae gan sector addysg uwch y DU gyfan enw da yn rhyngwladol. Ar y cyfan, mae sefydliadau Cymru yn gymharol isel eu proffil o fewn tablau cynghrair rhyngwladol a mesurau eraill, fel cipio grantiau ymchwil.

Her i'r sector yng Nghymru, felly, yw datblygu proffil nodedig o fewn brand y DU, sy'n pwysleisio uchelgeisiau a gwerthoedd Cymru. Mae lle i wneud hyn drwy'r cyd-destun polisi cenedlaethol: yn enwedig ei bwyslais ar ddatblygu cynaliadwy a dyfodol carbon isel. Ond nid yw'n ddigon hyrwyddo gwaith ein prifysgolion sy'n arwain y byd yn y maes hwn, nac ychwaith, clodfori'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol fel darn o ddeddfwriaeth. Mae angen i ni gydweithio'n fwy cryf hefyd i ddatblygu technolegau, seilwaith ac ymddygiad newydd; ac mae angen i'n haddysgu adlewyrchu'r dull hwn. Mae angen i gamau gweithredu a gweithrediad ddilyn cysyniadau rhagorol.

⁹ 'Cymru a'r Byd', Cymdeithas Ddysgedig Cymru, Hydref 2017, <https://www.cymdeithasddysgedig.cymru/our-publications/wales-and-the-world/>

¹⁰ 2.1% yn 2018 – gweler 'Gwariant Menter Busnes, Ymchwil a Datblygu: 2019', Llywodraeth Cymru, Gorffennaf 2020, <https://llyw.cymru/gwariant-menter-busnes-ymchwil-datblygu-2019>

¹¹ 'The European Structural and Investment Funds – Contribution to UK research and innovation', Yr Academi Brydeinig / Cymdeithas Ddysgedig Cymru / Royal Society of Edinburgh / Royal Irish Academy, Ebrill 2020, <https://www.learnedsociety.wales/wp-content/uploads/2020/04/2020-04-20-Structural-Funds-Explainer.pdf>

¹² 'Cymru Fyd-eang', Prifysgolion Cymru, Mawrth 2019, <https://www.uniswales.ac.uk/cy/global-wales/>

Os byddwn yn manteisio ar y cyfleoedd hyn, gall Cymru helpu i lunio trafodaethau byd-eang. Gall gweithgareddau fel hyn fod yn rhan o ymrwymiad cryfach Llywodraeth Cymru i weithio gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a phartneriaid eraill ar fentrau cynaliadwyedd rhyngwladol.¹³

Mae gallu Cymru i newid nodau rhyngwladol yn gamau gweithredu yn nodwedd nodedig y gallwn ei defnyddio i ddatblygu proffil rhyngwladol ein prifysgolion. Mae eraill yn cynnwys:

- Ymdeimlad cryf o gymuned – lle y gall pobl ffynnu mewn diogelwch
- Ein statws fel cenedl fechan – rhoi ymdeimlad o gysylltedd i fyfyrwyr, staff a chyn-fyfyrwyr â Chymru
- Yr iaith Gymraeg, cysylltiadau Celtaidd, ac arbenigedd mewn gweithio'n ddwyieithog ac yn amlieithog
- Campysau prifysgol amrywiol, diwylliannol integredig
- Maint bach y sector, sy'n addas ar gyfer cydweithio rhwng sefydliadau Cymreig i ffurfio partneriaethau rhyngwladol

Mae'r pwynt olaf hwn yn gofyn am ddatblygu gweledigaeth a rennir a man gweithio ar y cyd mwy effeithiol i brifysgolion Cymru. Byddai strwythur cydweithredol mwy ffurfiol, fel yr argymhellwyd gan yr Athro Graeme Reid yn ei adroddiad diweddar, *Strength in Diversity*¹⁴, yn ddefnyddiol.

Ni fydd angen i'n sector ddibynnu bob amser ar natur nodedig Cymru am ei lwyddiant. Yn y pen draw, mae angen dull hyblyg, gyda phartneriaethau a sefydliadau unigol yn gwneud dewisiadau strategol i ddefnyddio nodweddion nodedig y wlad fel y bo'n briodol.

Partneriaeth ryngwladol effeithiol

Mae ymchwilwyr Cymru eisoes yn cydweithio'n llwyddiannus â sefydliadau mewn llawer o wledydd ac ar draws llawer o ddisgyblaethau academaidd. Mae mentrau ar waith yn barod i gefnogi'r broses o recriwtio'r ymchwilwyr gorau i Gymru, ac i newid hyn yn ganlyniadau datblygu economaidd (e.e. rhaglen Sêr Cymru Llywodraeth Cymru¹⁵). Er bod Brexit yn cyflwyno heriau ymarferol ac ariannol i gydweithrediadau Ewropeaidd, mae gan bartneriaid rhyngwladol awydd cryf o hyd i gydweithio â sefydliadau'r DU – gan gynnwys Cymru.

¹³ 'Cynllun Gweithredu: Cysylltiadau Rhyngwladol drwy Ddiplomyddiaeth Gyhoeddus a Chymell Tawel' (gweler nodyn 4)

¹⁴ 'Strength in Diversity: Exploring opportunities for collaboration in research and innovation between universities in Wales', Reid, Graeme, Medi 2020, <https://uniswales.ac.uk/media/Strength-in-Diversity-Professor-Graeme-Reid-FINAL.pdf>

¹⁵ 'Sêr Cymru', Llywodraeth Cymru, Mehefin 2019, <https://llyw.cymru/ser-cymru>

Mae lle i ddatblygu partneriaethau ymhellach, ac mae angen am bartneriaethau hirdymor, cynaliadwy sy'n seiliedig ar werthoedd, a fydd yn sefydlu sefydliadau yng Nghymru fel 'y partneriaid dewisol'. Unwaith eto, byddai canolbwyntio ar ein hasedau nodedig – fel ein dwyieithrwydd a'n dull 'cenedl fechan' – yn gwasanaethu Cymru'n dda. Byddai gweithio'n agosach gyda sefydliadau eraill fel swyddfeydd Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU dramor, a chyda'r Cyngor Prydeinig, yn helpu i wella mynediad i rwydweithiau rhyngwladol ehangach.

Mae angen i'n prifysgolion gydweithio'n gryfach â sefydliadau diwylliannol yng Nghymru hefyd sy'n rhannu eu huchelgeisiau byd-eang, fel amgueddfeydd a chyrrff chwaraeon.

Ym mhob un o'r achosion hyn, gallai gwella'r cydweithio rhwng prifysgolion helpu i sicrhau partneriaethau o'r fath.

Cynnwys pobl a chymunedau

Er mwyn datblygu fel cymunedau byd-eang, mae'n rhaid i'n prifysgolion wneud mwy na dim ond ymgysylltu â sefydliadau eraill yn unig. Dylent ystyried lleisiau a safbwyntiau myfyrwyr domestig a rhyngwladol, staff, a'u cyn-fyfyrwyr eu hunain hefyd, sy'n byw ac yn gweithio mewn gwledydd eraill. Gall yr holl grwpiau hyn chwarae rhan hanfodol wrth gynhyrchu delwedd gadarnhaol o Gymru a'i sefydliadau. Ni ddylid anghofio'r manteision a ddygir gan fyfyrwyr rhyngwladol i gymunedau yng Nghymru.

Pwysleisiodd ein cyfranogwyr nad yw gwneud pethau cadarnhaol yn rhyngwladol yn ddigonol; mae'n bwysig rhannu manteision y gwaith hwn gyda Chymru a'i chymunedau hefyd. Mae'n rhaid i brifysgolion weithio'n galed i ystyried sut mae eu gwaith yn newid i fod yn ganlyniadau ymarferol i bobl Cymru. Mae'n rhaid inni gofio bod trethdalwyr yn rhanddeiliaid ariannol mewn addysg uwch, ac – yn enwedig yng nghyd-destun Covid-19 – bydd gwariant ar brifysgolion o dan bwysau cynyddol. Yn gynyddol, mae prifysgolion ar draws Ewrop yn llunio eu targedau ymchwil mewn ymgynghoriad â chymunedau lleol; mae hwn yn faes i Gymru ei ddatblygu.

Mae defnyddio cysylltiadau rhyngwladol er budd ein cymunedau yn rhan bwysig o genhadaeth ddinesig prifysgolion. Mae'n gofyn am ddigon o arian ac ystyriaeth bellach o sut y gellir cyflawni cenhadaeth ddinesig drwy gydweithio ar draws Cymru.

Argymhellion

- 1. Dylai wyth prifysgol Cymru gynyddu eu cydweithrediad ar waith rhyngwladol.** Gallant hyrwyddo diddordebau Cymru, ac amrywiaeth ein sector prifysgolion, ar y cyd â buddiannau eu sefydliadau unigol. Dylid rhoi ystyriaeth benodol i wella'r cydweddiad rhwng cynigion ariannu ymchwil a phartneriaethau rhyngwladol sydd wedi'u datblygu ar y cyd.
- 2. Dylai prifysgolion fod yn fwy pendant wrth ddefnyddio capasiti sefydliadau ar draws y DU,** gan gynnwys y Swyddfa Dramor a Chymanwlad, y BBC, yr Adran Datblygu Rhyngwladol, a rhwydwaith byd-eang o swyddfeydd y Cyngor Prydeinig. Dylai'r sector annog y cyrrff hynny i adlewyrchu priodoleddau penodol Cymru yn well yn eu gwaith hefyd.

- 3. Dylai myfyrwyr rhyngwladol fod yn bartneriaid allweddol wrth hyrwyddo Cymru.** Dylai prifysgolion geisio eu cynnwys yn fwy gweithredol ym mhob agwedd ar fywyd campws, dylent ystyried eu profiadau'n fwy rheolaidd, a dylent ystyried eu barn wrth gynllunio gweithgareddau marchnata mewn gwahanol wledydd. Dylid eu cynnwys yn fwy cyson mewn gweithgareddau cenhadaeth ddinesig yng Nghymru.
- 4. Dylai prifysgolion adeiladu ar waith Cymru Fyd-eang i wella'r ffordd maen nhw'n harneisio 'grym meddal' gan eu cyn-fyfyrwyr dramor.** Dylid archwilio'r potensial ar gyfer cymdeithas cyn-fyfyrwyr gydweithredol Cymru gyfan, yn ogystal â chyfleoedd i gyfoethogi'r sector, drwy ddod â chyn-fyfyrwyr talentog yn ôl i Gymru am gyfnodau byr.
- 5. Dylai prifysgolion adolygu sut mae eu gweithgareddau rhyngwladol yn cefnogi cymunedau yng Nghymru.** Dylai cymunedau weld manteision pendant sy'n mynd y tu hwnt i ymarferion 'marchnata', a dylid ymgynghori â nhw, a'u cynnwys mewn cyd-gynhyrchu gweithgareddau lle bynnag y bo modd.

THEMA 3: RÔL Y CELFYDDYDAU, DIWYLLIANT A'R IAITH GYMRAEG

O fewn y thema hon, fe wnaethom ystyried sawl agwedd hanfodol ar hunaniaeth Gymreig y gellir eu hystyried yn 'asedau grym meddal'.

Mae'r Gymraeg, wrth gwrs, yn ased nodedig sy'n rhoi llais arbennig i ni yn y byd. Mae cael dwy iaith swyddogol yn gosod Cymru ochr yn ochr â'r llu o wledydd a rhanbarthau eraill y mae dwyieithrwydd, neu amlieithrwydd, yn normal iddynt hefyd. Mae'n ein helpu i gysylltu, yn enwedig â chenhedloedd bach eraill. Mae dull Cymru o ddiogelu a hyrwyddo'r Gymraeg o bwysigrwydd rhyngwladol, ac mae'n flaenllaw o ran cyflwyno technolegau iaith newydd.

Mae'r ddwy iaith, a'r llenyddiaeth a'r ffurfiau celf eraill sy'n eu defnyddio, yn rhan o ddiwylliant nodedig y gallwn ei ddathlu yng Nghymru ac yn fyd-eang. Mae'r rhain yn cael eu cefnogi gan ddigwyddiadau rhyngwladol o fri, fel yr Urdd ac Eisteddfodau Cenedlaethol a Gŵyl y Gelli, a sefydliadau allweddol fel yr Amgueddfa Genedlaethol, Theatr, Dawns ac Opera. Efallai nad yw ein hasedau eraill, fel cynhyrchu rhaglenni teledu, bob amser yn nodweddiadol Gymreig, ond maen nhw o ansawdd rhyngwladol. Mae gan gwmnïau bach, cyfryngau cymdeithasol a'r economi ddigidol gyfraniadau cryf i'w gwneud.

Mae cyfleoedd i adeiladu ar ein hasedau diwylliannol yn annibynnol ac yng nghyd-destun y DU. Fodd bynnag, mae llawer o waith i'w wneud i sicrhau bod y naratifau hynny'n cynnwys Cymru'n wirioneddol. Heb gynllun adfer priodol, mae Covid-19 yn her i fodolaeth rhannau o'r sector celfyddydau a diwylliant hefyd.

Hunaniaeth genedlaethol

Fe wnaethom archwilio'r cysylltiad rhwng y celfyddydau, diwylliant ac iaith, a nodweddion cenedlaethol cyffredinol Cymru. Roedd rhai cyfranogwyr wedi cael ymatebion cynnes, yn rhyngwladol, i Gymru a hunaniaeth Cymru. Fodd bynnag, cyfeiriodd eraill at ddiffyg ymwybyddiaeth, neu ddealltwriaeth ryngwladol sylweddol o Gymru. Os yw diwylliant, y celfyddydau ac iaith yn rhan annatod o'r hunaniaeth honno, bydd buddsoddi mwy yn eu datblygiad a'u dyrchafiad yn hanfodol.

Bydd cysylltu'r celfyddydau a diwylliant ag agweddau allweddol eraill ar ein hunaniaeth genedlaethol – yn enwedig y dull o ymdrin â datblygu cynaliadwy sydd yn cael ei amlygu yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – yn eu helpu i atseinio'n rhyngwladol. Nid yw pynciau o'r fath yn ymwneud â deddfwriaeth na chynllunio yn unig; maen nhw'n symbol o hunaniaeth Gymreig flaengar sydd yn cael ei hadlewyrchu hefyd yn ein cynnyrch diwylliannol.

Pwysleisiodd cyfranogwyr na ddylid cyflwyno hanes a diwylliant Cymru mewn ffyrdd sy'n ystrydebol neu'n anacronistig. Mae gan Gymru amrywiaeth gyfoethog o leisiau, hunaniaethau a hanesion y dylid eu hadlewyrchu yn y ddelwedd a gyflwynwn yn rhyngwladol. Ni ddylem ddod yn rhyw fath o 'barc thema' diwylliannol.

Cydgyhyrchu a chydweithredu

Mae ein sefydliadau cenedlaethol a'n diwydiannau creadigol yn chwarae rhan hanfodol wrth hyrwyddo diwylliant a gwerthoedd Cymru. Fodd bynnag, yn y pen draw, pobl sy'n creu ac yn rhannu diwylliant. Mae'n bwysig bod pobl a chymunedau ar draws Cymru yn cael digon o gyfle i archwilio eu hanesion a'u hunaniaeth, a bod eu lleisiau'n cael eu parchu wrth hyrwyddo Cymru'n rhyngwladol. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod yr hyrwyddo hwnnw'n ddilys, yn hunanhyderus ac yn llwyddiannus. Mae adnabod ein hunain yn well ac ar yr un pryd, edrych tuag allan yn fonws dwbl. Er mwyn ymgysylltu â phobl fel hyn, mae angen mwy o fuddsoddiad ariannol ar ein sefydliadau.

Roedd rhai cyfranogwyr yn teimlo bod gan Gymru agwedd ddemocrataidd tuag at ei diwylliant yn barod, a'i bod yn datblygu enw da am gyd-gynhyrchu a chydweithredu diwylliannol. Er enghraifft, mae aildatblygu Sain Ffagan yng Nghaerdydd fel yr Amgueddfa Hanes Genedlaethol¹⁶, gyda phwyslais ar ymgysylltu â'r gymuned, wedi denu sylw rhyngwladol. Mae'n rhaid inni adeiladu ar yr enghreifftiau hyn, a chymryd amser i siarad â'n partneriaid rhyngwladol wrth inni fynd ar drywydd partneriaethau diwylliannol hirdymor. Dylai ein cynlluniau ar gyfer ymgysylltu rhyngwladol fod yn sensitif i anghenion, a diddordebau, gwahanol ddiwylliannau. Mae'n bwysig peidio â chreu gweithgareddau sy'n 'gorfodi' un diwylliant Cymreig ar eraill yn anfwriadol.

Mae'n rhaid inni osgoi ystyried bod y celfyddydau a diwylliant ar wahân i 'bwyntiau gwerthu' eraill Cymru hefyd. Er enghraifft, mae'r celfyddydau creadigol yn ddiwydiant technolegol soffistigedig, felly mae cysylltu hyrwyddo'r rhain â thechnoleg yn gwbl addas. Mae angen i ni greu mwy o gyfleoedd i sefydliadau sy'n ymwneud â hyrwyddo rhyngwladol ddod at ei gilydd, rhannu eu gweithgareddau, a dysgu oddi wrth ei gilydd.

Ymgysylltu rhyngwladol

Mae'n rhaid i Gymru ddiffinio'i nodau'n gliriach o ran ymgysylltu diwylliannol rhyngwladol. Er bod rhai agweddau ar 'werthu Cymru' wedi'u hamlinellu'n glir yn Strategaeth Ryngwladol Llywodraeth Cymru – fel ein

¹⁶ 'Torri tir newydd unwaith eto yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru', Amgueddfa Genedlaethol Cymru, Hydref 2018, https://amgueddfa.cymru/newyddion/?article_id=1121

harbenigeddau mewn diwydiant – nid yw'r agweddau diwylliannol ac ieithyddol wedi'u diffinio cystal. Mae'n galonogol bod y Llywodraeth, ers cyhoeddi'r strategaeth, wedi cynhyrchu cynllun gweithredu atodol sy'n cwmpasu diplomyddiaeth ddiwylliannol, ac sy'n cynnig amrywiaeth o gamau gweithredu hyd at 2025.¹⁷

Yn gyffredinol, mae angen i Gymru fod yn fwy uchelgeisiol yn ei hymgysylltiad rhyngwladol. Gallwn fynd y tu hwnt i weithgareddau sy'n bodoli'n barod, a datblygu cysyniadau ar gyfer rhaglenni diwylliannol rhyngwladol mawr, newydd, a thynnu sylw at dreftadaeth Cymru o fewn cyd-destun modern ac amrywiol. Bydd rhaglenni o'r fath yn gallu manteisio'n llawn ar ein dwyieithrwydd a'n gallu i hyrwyddo ieithoedd brodorol.

Ar hyn o bryd, mae'n anodd i ddull gweithredu Cymru gael ei adlewyrchu yn naratifau'r DU. Prin yw'r gynrychiolaeth o ddiwylliant Cymru yn ymgyrchoedd y DU, sy'n nodweddiadol o ddiffyg ymgynghori gan Lywodraeth y DU â sefydliadau yng Nghymru. Felly, mae ein sefydliadau diwylliannol yn dioddef o anghydbwysedd pŵer o fewn y berthynas â'r DU. Gall Cyngor Prydeinig Cymru chwarae rhan gyfryngol ddefnyddiol yn hyn o beth.

Mae gan Gymru gyfleoedd hefyd i ymgysylltu'n uniongyrchol â sefydliadau a mentrau rhyngwladol. Nid ydym bob amser wedi manteisio ar y cyfleoedd hyn. Er enghraifft, nid oedd llawer o ymgysylltu â Blwyddyn Ryngwladol Ieithoedd Brodorol UNESCO 2019, a allai fod wedi bod yn gyfle allweddol i hyrwyddo'r Gymraeg. Mae'n galonogol bod Llywodraeth Cymru yn cydnabod sawl cyfle i wella'r sefyllfa hon yn ei chynllun gweithredu.

Argymhellion

- 1. Mae Cymru angen strategaeth hirdymor, fodern ar gyfer hyrwyddo ei diwylliant, ei chelfyddydau a'i hiaith yn rhyngwladol.** Dylid creu hyn ar y cyd â chymunedau ar draws Cymru, dylai gwmpasu lleisiau a safbwyntiau amrywiol, a dylai hyrwyddo Cymru hunanhyderus sy'n gyfforddus gyda'i threftadaeth a'i hunaniaethau modern.
- 2. Dylai Llywodraeth Cymru ddiogelu a gwella buddsoddiad yn sefydliadau diwylliannol cenedlaethol Cymru, er mwyn sicrhau eu bod yn gymwys i chwarae eu rhan yn rhyngwladol.** Er y gallai buddsoddiad o'r fath fod yn heriol mewn cyd-destun ôl-bandemig, mae'n hanfodol nad yw ein sefydliadau'n colli eu gallu i ymgysylltu â phobl yn lleol ac yn rhyngwladol. Gyda digon o fuddsoddiad, bydd y dull hwn yn creu manteision diwylliannol ac, yn y pen draw, manteision economaidd 'caled' i Gymru.
- 3. Dylai Cymru fanteisio ar bob cyfle i elwa o fentrau yn y DU ac yn rhyngwladol, sy'n gwella ein presenoldeb diwylliannol.** Mae gan y Llywodraeth, sefydliadau diwylliannol a diwydiannau creadigol i gyd ran i'w chwarae o ran sicrhau bod Cymru'n ymgysylltu cymaint â phosibl â mentrau sy'n bodoli eisoes, ac wrth gynllunio'n ddigon pell ymlaen i sicrhau ymgysylltu llwyddiannus.

¹⁷ 'Cynllun Gweithredu: Cysylltiadau Rhyngwladol drwy Ddiplomyddiaeth Gyhoeddus a Chymell Tawel' (gweler nodyn 4)

ATODIAD: DIGWYDDIADAU A PHRIF GYFRANWYR

Digwyddiadau yn y gyfres

- 1. Strategaethau Grym Meddal – Sut dylai Cymru ei chyflwyno ei hun ar lwyfan y byd?**
28 Hydref 2019
Yn cael ei redeg gan Brifysgol Metropolitan Caerdydd
- 2. Rôl y celfyddydau, diwylliant a'r Gymraeg wrth ddatblygu proffil rhyngwladol Cymru**
10 Rhagfyr 2019
Yn cael ei redeg gan Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd
- 3. Prifysgolion fel Cymunedau Byd-eang**
13 Chwefror 2020
Yn cael ei redeg gan Brifysgol Bangor
- 4. Hyrwyddo Cymru'n Rhyngwladol: Y Camau Nesaf**
22 Hydref 2020
Yn cael ei redeg gan Brifysgol Aberystwyth

Mae adroddiadau unigol ar y tri digwyddiad cyntaf ar gael ar wefan Cymdeithas Ddysgedig Cymru¹⁸. Mae'r adroddiad hwn yn ystyried y pynciau a gwmpaswyd gan y digwyddiadau hynny, a'r camau nesaf a drafodwyd yn y digwyddiad olaf, a ddygodd yr holl themâu ynghyd.

Prif gyfranwyr

Rydym yn ddiolchgar dros ben i bawb sydd wedi cyfrannu at y gyfres hon o ddigwyddiadau, yn enwedig:

Yr Athro Cara Aitchison	Is-ganghellor, Prifysgol Metropolitan Caerdydd
David Anderson	Cyfarwyddwr Cyffredinol, Amgueddfa Genedlaethol Cymru
Paul Brummell	Pennaeth Adran Grym Meddal a Materion Allanol, Swyddfa Dramor a'r Gymanwlad, Llywodraeth y DU
Dr Gavin Bunting	Athro Cyswllt – Coleg Peirianeg, Prifysgol Abertawe
Mark Cadwallader	Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu, Prifysgol De Cymru
Yr Athro Iwan Davies	Is-ganghellor, Prifysgol Bangor
Peter Florence	Gŵyl y Gelli

¹⁸ 'Cymru a'r Byd – digwyddiadau'r gorffennol', Cymdeithas Ddysgedig Cymru, <https://www.cymdeithasddysgedig.cymru/cymru-byd-digwyddiadau-gorffennol/>

Rebecca Gould	Cyngor Prydeinig Cymru
Llinos Griffin Williams	Wildflame Media
Eluned Haf	Pennaeth Celfyddydau Rhyngwladol Cymru
Yr Athro Simon Haslett	Dirprwy Is-ganghellor (Rhyngwladol ac Ymgysylltu), Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
Owen Hathaway	Chwaraeon Cymru
Yr Athro Mererid Hopwood	Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
Rob Humphreys	Aelod o'r Cyngor ac Ymddiriedolwr HEFCW, Y Cyngor Prydeinig
Dr Anwen Jones	Dirprwy Is-ganghellor – Cyfadran y Celfyddydau a'r Gwyddorau Cymdeithasol, Prifysgol Aberystwyth
Helgard Krause	Prif Weithredwr, Cyngor Llyfrau Cymru
Yr Athro Milja Kurki	Adran Gwleidyddiaeth Ryngwladol, Prifysgol Aberystwyth
Imants Liegis	Llysgennad Latfiaidd i Ffrainc
Yr Athro Colin McInnes	Dirprwy Is-ganghellor – Ymchwil, Cyfnewid Gwybodaeth ac Arloesi, Prifysgol Aberystwyth
Dr Maggie Parke	Prifysgol Bangor / Prifysgolion Cymru
Syr Emyr Jones Parry	Llywydd (2014-2020), Cymdeithas Ddysgedig Cymru
Eluned Morgan AC	Gweinidog y Gymraeg a Chysylltiadau Rhyngwladol (2018-20), Llywodraeth Cymru
Yr Athro Karen Smith	Pennaeth yr Adran Cysylltiadau Rhyngwladol, LSE
Yr Athro Phil Stephens	Deon Rhyngwladol ac Ymgysylltu, Coleg y Gwyddorau Biofeddygol a Bywyd, Prifysgol Caerdydd
Vivienne Stern	Cyfarwyddwr, Universities UK International
Yr Athro Elizabeth T. Trysorydd	Is-ganghellor, Prifysgol Aberystwyth
Susie Ventris-Field	Prif Weithredwr, Cyngor Materion Rhyngwladol Cymru

Ariennir yn Rhannol gan
Lywodraeth Cymru
Part Funded by
Welsh Government

Cyngor Cyllido Addysg
Uwch Cymru
**Higher Education Funding
Council for Wales**

hefcw

**Cardiff
Metropolitan
University**

*national
museum
wales
amgueddfa
cymru*

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

1872 PRIFYSGOL
ABERYSTWYTH
UNIVERSITY